

Sygn. akt IVU 584/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2024 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Danuta Domańska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Emilia Witkowska-Marciniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 stycznia 2024 roku w Toruniu

sprawy **D. S.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o podstawę wymiaru składek

na skutek odwołania D. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 5 czerwca 2023 roku nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe dla D. S. w okresie od 1 lutego 2021 roku do 31 grudnia 2021 roku uzależniona jest od dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskanego w poprzednim roku kalendarzowym na zasadach określonych w art. 18c ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1230).

Sędzia Danuta Domańska

IV U 584/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 czerwca 2023r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe dla **D. S.** w okresie od 2/2021 r. do 12/2021 r. stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż po 3 155,40 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że z jego ustaleń wynika, iż D. S. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą od 25.07.2018r. do 31.03.2023r., w okresie od 31.12.2018r. do 31.03.2019r. działalność była zawieszona, natomiast 1.04.2023r. wykreślona z ewidencji działalności gospodarczej. Od 25.07.2018r. do 30.12.2018r. ubezpieczona dokonała zgłoszenia wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba niepodlegająca ubezpieczeniom społecznym i podlegająca ubezpieczeniu zdrowotnemu, zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018r. - Prawo przedsiębiorców. Następnie od 01.04.2019r. na dokumentach rozliczeniowych za okres od 4/2019r. do 3/2021r. ubezpieczona wskazała podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, którą stanowiła zadeklarowana kwota nie niższa jednak niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę (tzw. preferencyjne

składki). Od 1.04.2021r. ubezpieczona zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z kodem tytułu ubezpieczenia 0590 przeznaczonym dla osób prowadzących działalność na mniejszą skalę, dla których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne uzależniona jest od dochodu (tzw. Mały ZUS plus).

Organ rentowy wskazał, iż na podstawie art. 18 aa ust. 3 ustawy systemowej dla przedsiębiorców będących osobami fizycznymi, którzy kontynuują działalność gospodarczą po upływie okresu tzw. „ ulgi na start” okres 24 miesięcy kalendarzowych liczy się od dnia objęcia ubezpieczeniami na zasadach określonych w art. 18a ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. W związku z tym ZUS uznał, że w przypadku ubezpieczonej okres 24 miesięcy uprawniający do korzystania z tzw. preferencyjnych składek upłynął 31.01.2021r., a niedokonanie zgłoszenia z właściwym kodem tytułu ubezpieczenia od dnia zaistnienia zmiany w terminie 7 dni , w przypadku ubezpieczonej od 1.02.2021r. do 8.02.2021r. powoduje rezygnację z prawa do ustalania najniższej podstawy wymiaru składek uzależnionej do dochodu/przychodu. Dokument zgłoszeniowy przekazała ubezpieczona 3.04.2021r., a więc po terminie 7 - dniowym, stąd nie ma prawa deklarowania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uzależnione od dochodu/przychodu z pozarolniczej działalności gospodarczej (tzw. mały ZUS plus). Zdaniem organu rentowego termin składania dokumentów reguluje ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych i Zakład nie ma delegacji ustawowej uprawniającej do przywrócenia terminu na zgłoszenie dokumentów zgłoszeniowych.

W odwołaniu od powyższej decyzji D. S. wniosła o jej uchylenie i przywrócenie terminu do dokonania zgłoszenia do tzw. „małego ZUS plus” od 1 lutego 2021 r. W uzasadnieniu wskazała, że w okresie od 25 lipca 2018 r. do 31 marca 2023 r. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą. W ramach tej działalności prowadziła małe stoisko z owocami i warzywami na targowisku przy ul. (...) w T.. Rozliczała się na zasadzie ryczału ewidencjonowanego. W okresie od 31 grudnia 2018 r. do 31 marca 2019 r. ubezpieczona zawiesiła działalność gospodarczą z uwagi na trudną sytuację materialną i warunki pogodowe. Deklaracje zgłoszeniowe i wyrejestrowujące z ubezpieczeń społecznych ubezpieczona prowadziła za pośrednictwem programu Płatnik. Przy ponownym zgłoszeniu do ZUS po odwieszeniu działalności gospodarczej, tj. pod koniec marca 2021 r., w programie tym kilkakrotnie pojawiał się komunikat o kończącym się okresie możliwości korzystania z tzw. „małego ZUS”. Ubezpieczona uznała zatem, że termin wskazany w programie Płatnik jest dla niej wiążący. O zaistniałej sytuacji dowiedziała się dopiero po ponad dwóch latach. W dalszej kolejności D. S. podkreśliła, że w okresie objętym zaskarżoną decyzją osiągała przychód, który był niższy niż składki na ubezpieczenia społeczne obliczone od podstawy wymiaru wynoszącej 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

W piśmie z dnia 16 sierpnia 2023 r. ubezpieczona wskazała, że jest gotowa do uregulowania zaległości w składkach w systemie ratalnym. Zaproponowała spłatę w ciągu 24 miesięcy.

/ vide: - pismo ubezpieczonej - k. 16 akt/.

W piśmie z dnia 20 września 2023 r. organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i przekazanie wniosku ubezpieczonej o rozłożenie należności od raty organowi rentowemu celem rozpoznania.

/ vide: pismo ZUS - k. 20 akt/.

W piśmie z daty wpływu 06.11.2023r. ubezpieczona wskazała, iż nie ma dowodu dotyczącego treści komunikatu w programie Płatnik.

/vide: - pismo ubezpieczonej - k. 28 akt/.

W piśmie organu rentowego z dnia 6.11.2023r. wskazano, iż w przypadku ubezpieczonej okres ubezpieczenia z kodem 057000 obowiązywał od 01.04.2019r. do 01.04.2021r. i został on zapisany w programie na podstawie dokumentów zgłoszeniowych ZUA, ZWUA, które zostały sporządzone i przekazane przez ubezpieczoną. To nie system ustalił okres podlegania z kodem 057000 od 1.04.2019r., tylko został on wyznaczony przez ubezpieczoną na podstawie dokumentów zgłoszeniowych do ubezpieczeń.

/ vide: -pismo ZUS - k. 29, 29v. akt/.

W piśmie z dnia 10.01.2024r. organ rentowy wskazał, iż D. S. nie spełniła warunków wynikających z art. 36 ust.14a pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. nie przekazała w terminie 7 dni od daty zaistnienia zmiany, w tym wypadku do 08.02.2021r. zgłoszenia dotyczącego zmiany tytułu ubezpieczenia związanego ze sposobem obliczania podstawy wymiaru składek, o której mowa w art. 18c ust.1, tzw. Mały ZUS plus. W deklaracji rozliczeniowej, cz. II za 2021r. przekazanej 07.05.2021r. D. S. wykazała przychód z działalności gospodarczej za ubiegły rok kalendarzowy w wysokości 17504,83 zł. Zgodnie z przedłożoną deklaracją rozliczeniową cz. II wykazany przychód z działalności gospodarczej nie przekracza kwoty określonej w art. 18c ust.1. Reasumując, ZUS wskazał, że jedynym powodem braku prawa do skorzystania z ulgi Mały ZUS plus przez ubezpieczoną jest przekazanie zgłoszenia po terminie.

/vide: - pismo ZUS - k. 46, 46v. akt/.

Sąd ustalił, co następuje:

D. S. w okresie od 25 lipca 2018 r. do 31 marca 2023 r. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowa (...), której przeważającym przedmiotem była sprzedaż detaliczna owoców i warzyw prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach.

W okresie od 25 lipca 2018 r. do 30 grudnia 2018 r. D. S. zgłosiła się wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba niepodlegająca ubezpieczeniom społecznym i podlegająca ubezpieczeniu zdrowotnemu - zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018r. - Prawo przedsiębiorców (tzw. ulga na start).

W okresie od 31 grudnia 2018 r. do 31 marca 2019 r. działalność gospodarcza pozostawała zawieszona.

Następnie z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej ubezpieczona zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych i wypadkowego od 01.04.2019r. Od dnia 01.04.2019r. na dokumentach rozliczeniowych za okres od 4/2019r. do 3/2021r. ubezpieczona wskazała podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, którą stanowiła zadeklarowana kwota nie niższa jednak niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę (tzw. preferencyjne składki). Od 1.04.2021r. ubezpieczona zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z kodem tytułu ubezpieczenia 0590 przeznaczonym dla osób prowadzących działalność na mniejszą skalę, dla których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne uzależniona jest od dochodu (tzw. Mały ZUS plus).

W dniu 01.04.2023r. działalność została wykreślona.

Dowód: - wydruk z CEIDG - <https://aplikacja.ceidg.gov.pl>,

- ZUS ZUA, ZUS ZZA, ZUS ZWUA – k. 11 – 18 akt ZUS,

- okoliczności bezsporne.

Przy prowadzeniu działalności gospodarczej D. S. korzystała z obsługi księgowej Biura Rachunkowego w T. prowadzonego jednoosobowo przez E. C., która dokonywała zgłoszeń ubezpieczonej do ubezpieczeń i składała deklaracje rozliczeniowe. Po odwieszeniu działalności gospodarczej, na początku kwietnia 2019r., D. S. była u księgowej, aby ta podjęła dalsze odpowiednie kroki związane ze wznowieniem działalności. E. C. zgłosiła ubezpieczona do ubezpieczeń od 01.04.2019r. z kodem uprawniającym do korzystania ze składek preferencyjnych.

E. C. korzystała z programu Płatnik. W tym programie pojawił się komunikat o kończącej się z dniem 31 marca 2021r. uldze Mały ZUS dla ubezpieczonej. Księgowa nie weryfikowała tego komunikatu i nie wliczyła okresu działalności gospodarczej do 24 miesięcy tzw. Małego ZUS. Uznała komunikat za prawidłowy i przekazała ubezpieczonej informację, że iż program Płatnik wskazuje, że od 1 kwietnia 2021r. ubezpieczona ma prawo do korzystania z kolejnej ulgi - tzw. Mały ZUS plus. D. S. wyraziła zgodę i wolę korzystania z ulgi Mały ZUS plus - zgodnie z informacją księgowej.

Drukiem ZUS ZWUA D. S. została wyrejestrowana przez księgową z kodem tytułu ubezpieczenia 057000 od dnia 01.04.2021r. i drukiem ZUS ZUA od dnia 01.04.2021r. została zarejestrowana do ubezpieczeń z kodem ubezpieczenia 059000 (mały ZUS plus). Dokument zgłoszeniowy został przekazany w dniu 3.04.2021r.

Dowód: - dokument ZUS ZUA - k. 15 akt,

- dokument ZUS ZWUA - k. 16 akt ZUS,

- dokument ZUS ZUA - k. 17 akt ZUS,

- zeznania świadka E. C. na rozprawie w dniu 24 stycznia 2024r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00: 02:25 do 00: 29:38,

- zeznania ubezpieczonej D. S. na rozprawie w dniu 24 stycznia 2024r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00:33:35 do 00:42:31.

W 2021r. ubezpieczona opłacała składki do ZUS do końca marca 2021r. według ulgi Mały ZUS, a od kwietnia do grudnia 2021r. zgodnie z ulgą Mały ZUS plus. ZUS nie miał zastrzeżeń do wysokości płaconych składek.

Dowód: - zeznania świadka E. C. na rozprawie w dniu 24 stycznia 2024r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00: 02:25 do 00: 29:38.

- zeznania ubezpieczonej D. S. na rozprawie w dniu 24 stycznia 2024r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00:33:35 do 00:42:31.

D. S. jest z wykształcenia technikiem - chemikiem, nie miała wiedzy dotyczącej ulg w opłacaniu składek (Mały ZUS i Mały ZUS plus), działała w zaufaniu do księgowej i zdała się całkowicie na jej opinię, w tym celu korzystała z usług księgowej. Z Urzędem Skarbowym ubezpieczona rozliczała się na zasadzie ryczałtu. W 2021r. nie była nigdzie zatrudniona, nie pobierała renty ani emerytury, nie była współnikiem w spółce.

Dowód: - zeznania ubezpieczonej D. S. na rozprawie w dniu 24 stycznia 2024r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00:33:35 do 00:42:31.

W piśmie z dnia 18 kwietnia 2023 r. organ rentowy poinformował D. S.

o wszczęciu z urzędu postępowania wyjaśniającego w sprawie ustalenia wysokości podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od 2/2021 r. do 12/2021 r. jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą. W uzasadnieniu wskazał m. in., że

w przypadku ubezpieczonej okres 24 miesięcy uprawniający do korzystania

z tzw. preferencyjnych składek upłynął 31 stycznia 2021 r., zatem m od 1 lutego 2021 r. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe dla ubezpieczonej stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na dany rok kalendarzowy.

Dowód: - pismo ZUS z dnia 18.04.2023 r. – k. 1 akt ZUS.

W piśmie z dnia 2 maja 2023 r. ubezpieczona wskazała, że do dokonywania zgłoszeń

i wyrejestrowania z ubezpieczeń społecznych korzystała z programu Płatnik. Po zgłoszeniu się do ubezpieczeń społecznych w związku z odwieszeniem działalności gospodarczej w programie Płatnik wyświetlał się komunikat o kończącym się okresie możliwości korzystania z „małego ZUS”. Termin przypadał na koniec marca 2021 r. Ubezpieczona uznała, że jest to termin wiążący.

Mając na uwadze powyższe okoliczności D. S. wniosła o przywrócenie terminu do zgłoszenia do tzw. „małego ZUS plus” od 1 lutego 2021 r.

Dowód: - pismo z dnia 2.05.2023 r. – k. 6 akt ZUS.

W deklaracji rozliczeniowej cz. II za 2021r. D. S. wykazała przychód z działalności gospodarczej za ubiegły rok kalendarzowy w wysokości 17504,83 zł. Przychód ten nie przekracza kwoty określonej w art. 18c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Dowód: - deklaracja rozliczeniowa cz. II (ZUS DRA cz.II) - k. 47 akt,

- pismo ZUS z dnia 10.01.2024r. - k. 46 akt.

Zaskarżoną decyzją z dnia 5 czerwca 2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. stwierdził, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe dla D. S. w okresie od 2/2021 r. do 12/2021 r. stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż po 3 155,40 zł.

Dowód: - zaskarżona decyzja – k. 8 akt ZUS.

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach prowadzonych przez organ rentowy oraz na podstawie zeznań świadka E. C. i przesłuchania ubezpieczonej D. S. w charakterze strony.

Zebrane dokumenty były jasne, pełne i logiczne, a żadna ze stron nie kwestionowała prawdziwości zawartych w nich treści ani ich mocy dowodowej, wobec czego nie budziły one również wątpliwości Sądu.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka E. C. w zasadzie w całości. Świadek przyznała się do swojego błędu w postaci takiej, że nie sprawdziła sama okresu 24 miesięcy korzystania przez ubezpieczoną z tzw. preferencyjnych składek i nie wliczyła okresu zawieszenia działalności gospodarczej do tego 24 - miesięcznego okresu. Niezależnie od tego świadek cały czas uważała, że została wprowadzona w błąd przez program Płatnik co do końcowej daty korzystania przez ubezpieczoną ze składek preferencyjnych. Wskazała, że w tym programie Mały ZUS dla ubezpieczonej kończył się z końcem marca 2021r.

Tymczasem na koncie D. S. okres ubezpieczenia z kodem 057000 obowiązywał od 01.04.2019r. do 01.04.2021r. i został zapisany tylko i wyłącznie na podstawie dokumentów zgłoszeniowych przekazanych przez księgową (ZUS ZUA i ZUS ZWUA). Słusznie zauważył organ rentowy, że to nie program Płatnik ustalił okres podlegania ubezpieczeniom z kodem 057000, tylko okres ten został wyznaczony na podstawie dokumentów zgłoszeniowych, które wypełniała księgową i w których popełniła błąd.

Z zeznań świadka natomiast wynika, iż świadek, mając na uwadze wolę ubezpieczonej korzystania z wszystkich ulg składkowych, przekazała ubezpieczonej informację wynikającą z programu Płatnik, iż od dnia 1 kwietnia 2021r. ubezpieczona może korzystać z ulgi Mały ZUS plus, co zaakceptowała ubezpieczona, nie mając odpowiedniej wiedzy, aby to zweryfikować.

Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonej w całości. Były szczere i pokrywały się z zeznaniami świadka i zgromadzoną dokumentacją.

Odwołanie ubezpieczonej Sąd uznał za zasadne.

Kwestia sporna w niniejszej sprawie dotyczyła w istocie zagadnienia prawnego, a mianowicie, czy podstawa wymiaru składek D. S. na ubezpieczenia społeczne jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą powinna być ustalona od 1 lutego 2021 r. zgodnie z art. 18c ustawy systemowej, czy też podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe dla D. S. w okresie od 1 lutego 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. stanowić powinna zadeklarowana kwota nie niższa niż 3 155,40 zł. (jak wskazuje zaskarżona decyzja).

Na mocy art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1230; dalej jako „ustawa”) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 8 ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5 i 5a, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku.

Na mocy art. 20 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

Jak stanowi art. 18c ust. 1 ustawy, podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonego, o którym mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1, którego roczny przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej uzyskany w poprzednim roku kalendarzowym nie przekroczył kwoty 120.000 złotych, uzależniona jest od dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, zwanego dalej „dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej”, uzyskanego w poprzednim roku kalendarzowym (Mały ZUS plus).

Według art. 18c ust. 2 ustawy podstawa wymiaru składek, o której mowa w ust. 1, nie może przekroczyć 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy i nie może być niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w styczniu danego roku.

Art. 18c w przytoczonym brzmieniu został wprowadzony ustawą z dnia 12 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2019 r. poz. 2550).

Zgodnie z art. 36 ust. 4b ustawy ubezpieczony, o którym mowa w art. 18c ust. 1, który rozpoczął lub wznowił prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej w styczniu danego roku kalendarzowego, dokonuje zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych w terminie do końca tego miesiąca. Jeżeli termin ten jest krótszy niż 7 dni, ubezpieczony dokonuje zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia.

Na mocy art. 36 ust. 14a ustawy o zmianie w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniu, o którym mowa w ust. 10, dotyczącej tytułu ubezpieczenia związanego ze sposobem obliczania podstawy wymiaru składek, o którym mowa w art. 18c ust. 1, ubezpieczony zawiadamia Zakład przez złożenie zgłoszenia wyrejestrowania i ponownego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych zawierającego prawidłowe dane w terminie:

1) do końca stycznia danego roku kalendarzowego, jeżeli zmiana w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniu następuje w styczniu tego roku, przy czym jeżeli termin ten jest krótszy niż 7 dni, ubezpieczony dokonuje zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych w terminie 7 dni od zaistnienia zmiany;

2) 7 dni od zaistnienia zmiany - w pozostałych przypadkach.

Organ rentowy w toku postępowania prezentował stanowisko, że ubezpieczona dokonała zmiany kodu podlegania ubezpieczeniom społecznym na 0590 00 od 1 kwietnia 2021 r., zamiast od 1 lutego 2021 r., wobec czego zrezygnowała z ulgi w opłacaniu składek

w 2021 r. Za rezygnację ulgi uważa się niedokonanie przez osobę prowadzącą działalność gospodarczą zgłoszenia z kodem tytułu ubezpieczenia 0590 00 do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego lub tylko do ubezpieczenia zdrowotnego w terminie 7 dni od zaistnienia zmiany.

Należy zwrócić uwagę na treść art. 18c ust. 10 ustawy, który stanowi, że ubezpieczony, o którym mowa w ust. 1, może zrezygnować z uprawnienia do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zgodnie z niniejszym artykułem. Rezygnacja oznacza, że za miesiąc, w którym zrezygnował z uprawnienia, oraz pozostałe miesiące kalendarzowe do końca danego roku kalendarzowego ustala podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe na zasadach określonych w art. 18 ust. 8.

W realiach niniejszej sprawy ubezpieczona od 1 lutego 2021 r. nie ustaliła podstawy wymiaru składek w pełnej wysokości na mocy art. 18 ust. 8 ustawy. Mimo że już od 1 lutego 2021 r. spełniała warunki do skorzystania z ulgi Mały ZUS Plus, to pozostawała w błędnym przekonaniu, potwierdzonym przez księgową, że jeszcze przez dwa miesiące podstawa wymiaru składek powinna być ustalana na zasadach preferencyjnych w ramach ulgi Mały ZUS i taką też składkę opłacała, a dopiero od 1 kwietnia 2021 r. uiszczała składkę obliczoną od podstawy wymiaru składek ustalonej na zasadach określonych w art. 18c ustawy.

W sytuacji ubezpieczonej okres do korzystania z preferencyjnych składek przypadał prawidłowo na okres od 01.02.2019r. do 01.02.2021r. Ubezpieczona powinna uiszczać składki na zasadach wynikających z art. 18c ustawy już od 1 lutego 2021 r., jednakże opłacając je od 1 lutego 2021r. faktycznie w niższej wysokości, niż w trybie art. 18 ust. 8 ustawy, wyraziła wolę dalszego opłacania składek w 2021r. w ramach przysługujących ulg. Zdaniem więc Sądu nie zrezygnowała więc z przywileju wynikającego z ulgi Mały ZUS Plus.

Przekonanie ubezpieczonej, iż ma prawo do Małego ZUS plus od 1 kwietnia 2021r. powstało na skutek informacji i stanowiska księgowej, jednakże ubezpieczona nie miała wiedzy, ani świadomości, że jest ono błędne. Ubezpieczona działała w zaufaniu do księgowej, usprawiedliwionym zresztą prowadzeniem przez księgową profesjonalnego biura rachunkowego. Reasumując, na skutek błędu księgowej ubezpieczona zgłosiła się z opóźnieniem do tzw. małego ZUS plus. Nie była to jednak rezygnacja z tej formy ulgi, co znajduje potwierdzenie w deklaracjach rozliczeniowych od 1 kwietnia 2021r. do grudnia 2021r. oraz w wysokości naliczanych i opłacanych składek za okres od 1 kwietnia 2021r. Ubezpieczona opłacała bowiem od tej daty składki na zasadzie art. 18 c ustawy (Mały ZUS plus), do czego organ rentowy nie miał żadnych zastrzeżeń.

Za okres od 1 lutego 2021 r. do 31 marca 2021 r. D. S. opłaciła składki w wysokości podobnej do docelowej kwoty, którą powinna odprowadzić zgodnie z regulami wynikającymi z art. 18c ustawy systemowej. Nadto jak wyjaśnił Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 19 maja 2022 r. III AUa 413/21 (Legalis), przepisy rozdziału 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych są posiłkowe i wtórne w stosunku do przepisów rozdziału 3, ponieważ po to by można było przeprowadzić procedurę rozliczenia składek na ubezpieczenia społeczne, najpierw należy te składki ustalić. Odwracając to rozumowanie, po ustaleniu składki, jej rozliczenie zawsze i co do zasady będzie podlegało regulacjom formalnym. To oznacza, że po ustaleniu składki, wraz z obowiązkiem zapłaty, istnieje również obowiązek złożenia wymaganych prawem dokumentów, a w szczególności, co do zasady, obowiązek składania imiennych raportów miesięcznych oraz deklaracji rozliczeniowych. W myśl tych przepisów, dokumenty te podlegają

korygowaniu, co jest oczywiste, ponieważ racjonalny ustawodawca nie może wykluczyć możliwości popełniania błędów. Co do zasady, w razie wykrycia przez płatnika błędu, każde rozliczenie składek będzie zatem podlegało korekcie.

Należy mieć na uwadze, że ubezpieczona dokonała zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych w ramach ulgi „Mały ZUS plus” w dniu 3 kwietnia 2021 r. – od 1 kwietnia 2021 r. Organ rentowy nie poinformował wówczas ubezpieczonej, że zgłoszenie to zostało dokonane po terminie. Wręcz przeciwnie, organ rentowy przyjmował należności z tytułu składek, które ubezpieczona w okresie od 1 kwietnia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. opłacała w wysokości wynikającej z ulgi tzw. „Mały ZUS plus”. Nie wskazywał, że wpłacane kwoty są nieprawidłowe a na koncie ubezpieczonej widnieje niedopłata. Dopiero po upływie dwóch lat, tj. w dniu 18 kwietnia 2023 r. organ rentowy poinformował D. S. o wszczęciu z urzędu postępowania wyjaśniającego w sprawie ustalenia wysokości podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od 2/2021 r. do 12/2021 r.

Trzeba w tym miejscu zwrócić uwagę na treść art. 9 k.p.a., wyrażającego zasadę udzielania informacji - organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

Należy dodać, że w orzecznictwie sądowym dopuszcza się nawet korektę uprzednio dokonanego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że błąd był niezaleny od ubezpieczonego (np. wystąpił błąd biura rachunkowego) - (por. wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z 29 grudnia 2020r. VIII U 1320/20).

Ubezpieczona spełniała wszystkie wymagane warunki do skorzystania z ulgi „ Mały ZUS plus”, co przyznał organ rentowy.

W tym stanie rzeczy Sąd, działając na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe dla D. S. w okresie od 1 lutego 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. uzależniona jest od dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskanego w poprzednim roku kalendarzowym na zasadach określonych w art. 18c ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1230).

Sędzia Danuta Domańska